

Datum	Agendapunt	Documentnummer
17 februari 2015	10	R03S004
Onderwerp		
Scenario's voor ombuigingen vanaf 2017		

Met inachtneming van de amendementen A en C.

Raadsvoorstel

Zeewolde

Beoogd effect

Scenario's die een goede basis vormen voor het participatieproces voorafgaand aan besluitvorming over noodzakelijke ombuigingen op de gemeentebegroting.

Beslispunten

1. De kenmerken van Zeewolde (behoud zelfstandigheid, dorps karakter, kwaliteit openbare ruimte, ruim voorzieningen niveau en lage lasten) bevestigen.
2. De inkomsten van derden vanaf 2017 taakstellend verhogen met tenminste € 650.000,-
3. Een voorziening treffen van € 50.000,- waaruit sociaal zwakkeren tot aan een redelijk niveau aan het maatschappelijk leven kunnen blijven deelnemen.
4. Instemmen met de scenario's 'de gebruiker betaalt', 'versobering leefomgeving' en 'synergie in het sociaal domein'
5. Vaststellen dat deze scenario's een goede basis vormen voor het participatieproces.

Inleiding

Op 30 oktober 2014 heeft uw raad een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht om: (citaat)

Een aantal bezuinigingsscenario's op te stellen zodat de raad richting kan geven aan de bezuinigingen (zoals in het collegeakkoord staat vermeld) nadat de raad goed heeft geluisterd naar inwoners en andere organisaties. Om zo een afgewogen besluit te kunnen nemen in de raad voor de noodzakelijke ombuigingen.

Op basis van de door uw raad vastgestelde programmabegroting 2015-2018 moet er vanaf 2017-2018:

- taakstellend € 200.000,- structureel gedekt worden via 'gebruiker betaalt';
- taakstellend € 50.000,- structureel gedekt worden via doelmatiger gebruik van accommodaties;

- taakstellend € 1.000.000,- structureel gedekt worden via nog in te vullen ombuigingen op niet-wettelijke taken.

In totaal gaat het dus om een bedrag van € 1.250.000,- dat structureel moet worden omgebogen. Alvorens te komen tot voorstellen voor scenario's is het goed om kort stil te staan bij de kernwaarden van Zeewolde, de daarop eerder gebaseerde kaders en de mogelijkheid extra inkomsten te werven.

1.1. Kenmerken Zeewolde

Algemeen

Belangrijk en breed gedeeld kenmerk van Zeewolde is dat het tot de kleinere gemeenten behoort, niet veel groter wil groeien, zelfstandig wil blijven, een hoge kwaliteit in de openbare ruimte heeft en, gelet op het dorpse karakter, een bovengemiddeld voorzieningenniveau wil hebben en houden.

Dit alles met behoud van relatief lage lasten voor de inwoners.

Tot 2010 waren de structurele financiële middelen hiervoor toereikend door groei, het realiseren van grondopbrengsten, het invoeren c.q. verhogen van precariorechten op ondergrondse leidingen, toeristen- en forensenbelasting.

Geen verhoging lokale lasten

Zeewolde is een gemeente met een lage belastingdruk voor de eigen inwoners en bedrijven (plek 93 van 400). Elke procent verhoging van de lokale lastendruk levert circa € 50.000,- op. Om het tekort via de lokale lasten te dekken zouden deze dus met 22,5% verhoogd moeten worden. Conform eerder geformuleerde kaders wordt geen scenario uitgewerkt dat leidt tot hogere gemeentelijke belastingen voor eigen inwoners en bedrijven.

2.1. Inkomsten van derden (niet inwoners)

Inmiddels wordt 20% van onze exploitatiebegroting gedekt via eigen inkomsten en dat is bijna het dubbele van wat in vergelijkbare gemeenten aan eigen inkomsten binnen komt. Het grootste deel daarvan betreft inkomsten van derden. Dat gaat in hoofdzaak om toeristenbelasting, forensenbelasting en precario op ondergrondse leidingen.

Voor de toeristenbelasting ligt er de vraag de mogelijkheid van differentiatie te onderzoeken. Dergelijke onderzoeken zijn in den lande vaker uitgevoerd met als algemene conclusie dat differentiatie mogelijk is. Standaard advies daarbij is altijd om het niet te ingewikkeld te maken teneinde hoge perceptiekosten te vermijden.

Overwogen kan worden om aan de mogelijkheid van differentiatie een te realiseren meeropbrengst te koppelen. Bekend is dat de gasten van het grootste recreatiepark in Zeewolde per overnachting nu al een aanzienlijk hoger bedrag betalen dan het tarief van onze toeristenbelasting.

Wij stellen voor (als indicatie) bij differentiatie van toeristenbelasting (huidig tarief € 1,48) uit te gaan van:

- recreatiewoningen/huisjes (naar € 1,90)
- kamperen (naar € 1,00)

Dit kan (indicatief) een extra inkomst van €500.000,-structureel opleveren. De argumentatie daarvoor is te vinden in het feit dat het hoge voorzieningenniveau van Zeewolde ook beschikbaar is, en in standgehouden wordt voor, recreanten.

Daarnaast adviseren wij te besluiten tot een boven trendmatige verhoging van precario op ondergrondse leidingen met 5% per jaar voor de jaren 2016, 2017 en 2018. Hiermee wordt € 150.000 aan extra inkomsten gerealiseerd.

Indien tot het verhogen van de inkomsten van derden wordt besloten kan de opbrengst hiervan van de te realiseren €1.250.000,-worden afgetrokken. Uitgaande van de hierboven gegeven richting zal dan nog ca.€ 600.000,-structureel op uitgaven moet worden omgebogen.

3.1. Gevolgen sociaal zwakkeren

Belangrijk uitgangspunt, bij alle kaders die door uw raad steeds gesteld zijn, is dat (citaat) *de sociaal zwakkeren tot op een redelijk niveau aan het maatschappelijk leven in Zeewolde moeten kunnen blijven deelnemen*.

Binnen de hierna voor te leggen scenario's kan/zal sprake zijn van het verhogen van tarieven of het verminderen/stoppen met subsidiëren van activiteiten. Gebruikers zullen alsdan zelf meer moeten gaan betalen in de vorm van (hogere) eigen bijdragen, hogere contributies.

Dit zal voor minder draagkrachtige inwoners onherroepelijk strijd opleveren met dit uitgangspunt. Geadviseerd wordt derhalve om vooraf uit te spreken dat uit de opbrengst van de ombuigingen een voorziening van € 50.000,- wordt getroffen van waaruit, waar nodig, sociaal zwakkeren gecompenseerd kunnen worden.

Omdat de kenmerken van Zeewolde voor een discussie over de scenario's van belang zijn en het wel of niet benutten van de mogelijkheid extra inkomsten bij derden te genereren bepalend is voor de omvang (opbrengst) van de ombuigingen wordt voorgesteld u hierover eerst via de beslispunten 1, 2 en 3 uit te spreken.

4.1. Scenario's voor het participatieproces

Uw raad heeft besloten om met behulp van scenario's de inwoners te betrekken bij uw discussie over de ombuigingen. Ons is gevraagd hiertoe een aantal scenario's op te stellen. Wij zijn van mening dat 'inkomsten van derden' geen scenario kan zijn dat aan de inwoners moet worden voorgelegd omdat dit vooral niet-inwoners van Zeewolde raakt. Alles overwegende komen wij tot drie scenario's die aan de inwoners kunnen worden voorgelegd.

1. De gebruiker betaalt
2. Versobering van de leefomgeving
3. Synergie in het sociaal domein

Ad.1. De gebruiker betaalt

Een scenario 'gebruiker betaalt' is te benaderen vanuit drie invalshoeken.

1. Verhoging van gemeentelijke tarieven

Van gemeentewege worden op dit moment geen kostendekkende tarieven gerekend voor zaken als, bibliotheek, sporthal / sportzaal / gymzaal, zwembad, begraafplaats .

Verhoging van tarieven zal substantieel moeten zijn (te denken aan 30-50%) om een wezenlijke bijdrage te leveren aan de taakstelling. Bij verenigingen zullen hogere tarieven voor sportaccommodaties leiden tot hogere contributies.

2. Verminderen of stoppen van subsidie

Er zijn (buiten het sociaal domein) veel subsidies waarmee instellingen/organisaties in staat worden gesteld hun activiteiten tegen niet kostendekkende tarieven aan te bieden. Binnen het scenario 'gebruiker betaalt' kan overwogen worden subsidies die niet tot de wettelijke verplichtingen behoren te stoppen dan wel deze te verminderen. De (niet-wettelijke) gesubsidieerde instellingen/activiteiten zijn te vinden in de eerder verstrekte ombuigingscatalogus en overzichten van niet-wettelijke taken/uitgaven.

Opgemerkt wordt dat 'stoppen met' taken/activiteiten ook betekent dat de bijbehorende ambtelijke capaciteit daarna kan worden verminderd. Bij vermindering zal dat doorgaans niet het geval zijn.

3. Invoeren eigen bijdragen

Voor een aantal voorzieningen hoeft in het geheel niet betaald te worden.

Overwogen kan worden om bijvoorbeeld:

- (inkomensafhankelijke) eigen bijdragen voor voorzieningen in de zorg in te voeren;
- een groter deel van de kosten van straatreinigen/gladheidsbestrijding onder te brengen in de afvalstoffenheffing (nu 50%);
- het stallen van auto's (dus niet het parkeren) in onze parkeergarage van een passend tarief te voorzien.

Ad.2. Versobering van de leefomgeving.

De te realiseren kwaliteit van de leefomgeving is in 2012 vastgelegd in een beeldkwaliteitsplan. De kosten daarvan zijn vertaald naar diverse beheersplannen (wegen, kunstwerken, groen, openbare verlichting, gladheidsbestrijding). Netto wordt hieraan jaarlijks bijna €6 miljoen, i.c. € 275 per inwoner, besteed waarvan circa de helft beïnvloedbaar.

Hierin is nog niet de nog op te lossen problematiek van in de toekomst noodzakelijke renovaties (wegen en wijkbeheer) meegenomen.

Ter vergelijking; een rekenkameronderzoek in Brabant leverde voor gemeenten met 15.000 tot 30.000 inwoners een gemiddelde op van circa € 148 (prijsspeil 2008) per inwoner. Zaken zijn natuurlijk niet zomaar vergelijkbaar. Zeewolde heeft veel wegen en veel groen en daar is niet snel verandering in aan te brengen.

Overwogen kan worden voor de openbare ruimte de effecten van drie scenario's uit te werken t.w. minus 3%, minus 5% en minus 10%.
Uw raad kan deze vervolgens met de inwoners bespreken.

Ad.3. Synergie in sociaal domein

Vanaf 2015 heeft elke gemeente een groot aantal nieuwe taken in het sociaal domein. AWBZ/Zorg, Jeugdzorg en (sociale) werkgelegenheid zijn zaken waarin vanaf 2015 via de gemeentebegroting erg veel geld omgaat. Tegelijk wordt er in Zeewolde voor onderdelen van deze taken ook ruim € 1,0 miljoen in de sfeer van eigen beleid besteed. Veel van wat we nu als eigen beleid doen is ook aan te merken als nieuwe verplichting vanuit het sociaal domein. Onderzocht zou kunnen worden of van de eigen beleidsgelden niet een deel is vrij te spelen door 'aan de keukentafel' synergie te zoeken in, en prioriteit te geven aan, de verplichtingen in het sociaal domein.

Hoofdpijnen uitvoering

Uw raad heeft besloten om met behulp van scenario's de inwoners te betrekken bij uw discussie over de ombuigingen. Hiermee is het uiteraard ook aan uw raad om dit proces zo in te richten dat het de kwaliteit van de besluitvorming optimaal ten goede komt. Op dit moment ligt de vraag voor of de in dit raadsvoorstel omschreven scenario's, voor uw raad een goede basis vormen voor dit participatieproces.

Op basis van de uitkomst van het participatieproces kan in juni, bij de Voorjaarsnota, definitief richting worden gegeven aan de noodzakelijke ombuigingen. Uitwerking vindt vervolgens plaats in de periode juni-september waarna bij de vaststelling van de begroting 2016-2019 definitieve besluitvorming kan plaatsvinden.

Burgemeester en Wethouders van Zeewolde,
de secretaris, de burgemeester,

R.C. van Nunspeet G.J. Gorter

De raad van de gemeente Zeewolde,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 17 februari 2015;
gehoord de commissie Bestuur en Middelen d.d. 3 maart 2015;

Besluit

1. de kenmerken van Zeewolde (behoud zelfstandigheid, dorps karakter, kwaliteit openbare ruimte, ruim voorzieningen niveau en lage lasten) te bevestigen;
2. de inkomsten van derden vanaf 2017 taakstellend te verhogen met tenminste € 650.000,-;
3. een voorziening te treffen van € 50.000,- waaruit sociaal zwakkeren tot aan een redelijk niveau aan het maatschappelijk leven kunnen blijven deelnemen;
4. in te stemmen met de scenario's 'de gebruiker betaalt', 'versobering leefomgeving' en 'synergie in het sociaal domein', aangevuld met een scenario waarbij een deel van de tekorten wordt gedekt uit een verhoging van de lokale lastendruk voor eigen inwoners en bedrijven en met een scenario waarbij een deel van de tekorten wordt gedekt uit opbrengsten die uit nieuwe bronnen van inkomsten worden verkregen;
5. vast te stellen dat deze scenario's een goede basis vormen voor het participatieproces.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Zeewolde in zijn openbare vergadering van 26 maart 2015.

de griffier,

de voorzitter,

B.J. Schouten

G.J. Gorter